

Boom juridisch
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
E info@bjv.nl
I www.boomjuridisch.nl

EstateTip

Review

Afl. 2017-22

7 juni 2017

Het op risicobasis gefinancierde partnerpensioen (IV) Vergeet de uitruil niet!

Het partnerpensioen is voor de planner interessant omdat bij het overlijden van de eerstervende dit pensioen bij uitstrek een van de instrumenten is dat strekt ter verzorging van de langstlevende. Het op risicobasis gefinancierde partnerpensioen is een van de aspecten waar men rekening mee moet houden. Aangezien het al weer enige tijd geleden is dat in *EstateTip Review* bij de risicofinanciering werd stilgestaan (zie *EstateTip Review* 2007-41, 2010-28, 2010-32 en 2011-32), besteden we vandaag weer eens aandacht aan dit fenomeen. Aanleiding is een uitspraak van het Hof Arnhem-Leeuwarden (25 april 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:3542).

Ter opfrissing eerst nog even wat pensioentheorie. Als bekend, valt de manier waarop partnerpensioen wordt gefinancierd grofweg uiteen in een financiering op kapitaal- of risicobasis. Bij financiering op *kapitaalbasis* vindt daadwerkelijk opbouw van waarde plaats en blijft de bij het pensioenfonds opgebouwde waarde ook behouden voor de deelnemer als deze niet langer (actief) deelneemt aan de pensioenregeling. Er is derhalve sprake van een *premienvrije waarde*.

Een *risicofinanciering* kent geen kapitaalopbouw en ook *geen premievrije waarde*. Net als bij een opstalverzekering ‘verdamp’t de premie als het ware indien het risico – het overlijden – niet plaatsheeft tijdens de periode waarvoor deze was betaald. Om het verzekerde overlijdensrisico tijdens een opvolgende periode te dekken, moet opnieuw premie worden voldaan. Er wordt alleen dan partnerpensioen uitbetaald als/zolang de verschuldigde risicopremie is/wordt betaald. Neemt iemand niet langer deel aan de pensioenregeling, dan ontleent men geen rechten meer op partnerpensioen, althans op basis van die pensioenregeling.

Het op risicobasis gefinancierde partnerpensioen kan zijn lelijke kant, onder meer, laten zien bij het *wisselen van baan/pensioenregeling* (zie *EstateTip Review* 2011-32) maar ook na de *pensioendatum*. Vanaf dat moment worden er immers geen pensioenpremies meer betaald en is er voor de partner *geen dekking meer bij overlijden* van de pensioendeelnemer. Als correctie voorziet artikel 61 lid 1 aanhef en onder b Pw in de mogelijkheid om bij pensionering een gedeelte van het op kapitaalbasis opgebouwde ouderdomspensioen uit te ruilen voor een partnerpensioen. In het jaar voorafgaand aan de pensionering biedt een pensioenfonds standaard deze uitruiloptie aan, artikel 61 lid 2 Pw. Als de pensioendeelnemer zich niet expliciet uitspreekt voor of tegen de uitruilmogelijkheid en er sprake is van een risicogefinancierd partnerpensioen, gaat het pensioenfonds tot uitruil over, artikel 61 lid 7 Pw. Uiteraard betekent dit een lager ouderdomspensioen.

Een ‘fraai’ voorbeeld waar een en ander toe kan leiden en de nare gevolgen daarvan, was de zaak die speelde bij het Hof Arnhem-Leeuwarden. Kort enkele feiten. Man en vrouw waren gehuwd. De man heeft deelgenomen in een pensioenregeling met een op *risicobasis* gefinancierd partnerpensioen. De man heeft ervoor gekozen bij pensionering niet uit te ruilen, en in juli 2011, een week na pensionering, is de man (plotseling) overleden. Na overlijden wordt de vrouw ‘verrast’ door het feit dat zij geen recht heeft op partnerpensioen. De vrouw verzoekt het pensioenfonds om alsnog een partnerpensioen toe te kennen, hetgeen het fonds weigert. Het fonds meent dat uit de voorlichtingsbrieven en keuzeformulieren die zijn verstuurd afdoende bleek dat er geen dekking bij overlijden was en wat de gevolgen waren als werd afgezien van uitruil. Bovendien, zo het fonds, had de vrouw door haar medeondertekening van het formulier waarmee de man zijn keuze uitbracht, expliciet aangegeven daarmee in te stemmen.

De vrouw stelt dat zij de gevolgen van die keuze niet heeft overzien. Als het fonds volhardt in de weigering om aan de vrouw partnerpensioen toe te kennen, wendt zij zich tot de rechter en beroept zich ter zake van de ondertekening van het formulier op dwaling. In eerste aanleg wijst de kantonrechter het beroep af.

Het verbaast niet dat het hof eerst uitvoerig ingaat op de vraag of de voorlichting van het fonds over de gevolgen van het niet-uitruilen voldoende was:

‘5.7 [Het pensioenfonds] heeft [de man] in zijn brief van 17 februari 2011 bericht dat [de man] de pensioengerechtigde leeftijd zou bereiken en dat hij vanaf 1 juli 2011 pensioen zou gaan ontvangen van [geëntimeerde]. [Het pensioenfonds] heeft op twee plaatsen in deze brief uitdrukkelijk meegedeeld dat [de man], ingeval van overlijden van [de vrouw], *geen recht had op een (partner)pensioenuitkering*, omdat het partnerpensioen in de pensioenregeling was geregeld op basis van een verzekering, die kwam te vervallen bij beëindiging van de deelname van [de man] aan de pensioenregeling. Om te voorkomen dat [de vrouw] geen recht zou hebben op partnerpensioen ingeval van overlijden van [de man] heeft [het pensioenfonds] [de man] de mogelijkheid geboden om (een deel van de) opgebouwde aanspraken op *ouderdomspensioen om te zetten in aanspraken op partnerpensioen*. [...]

En:

‘5.9 Het hof heeft in rechtsoverweging 5.7 – deels – weergegeven op welke wijze [het pensioenfonds] inhoud heeft gegeven aan de op hem op grond van artikel 61 Pw rustende verplichting om [de man] aan te bieden gebruik te maken van zijn recht om in plaats van het ouderdomspensioen of een deel van het ouderdomspensioen voor partnerpensioen te kiezen. Het hof voegt hier aan toe dat [het pensioenfonds] onder het kopje “Keuzemogelijkheden” een aantal varianten heeft beschreven die [de man] de mogelijkheid boden om zijn pensioenuitkering aan te passen aan zijn persoonlijke omstandigheden en wensen, waaronder de mogelijkheid van uitruil van ouderdomspensioen voor partnerpensioen. Op het bij deze brief gevoegde antwoordformulier zijn zes keuzemogelijkheden vermeld. De eerst vermelde keuze is de “Standaard” keuze. [...] In deze variant is *geen sprake van uitruil van ouderdomspensioen voor partnerpensioen*. De daarna beschreven drie varianten gaan uit van uitruil van ouderdomspensioen voor partnerpensioen waarbij kan worden gekozen voor een verhoging van het partnerpensioen tot respectievelijk 70%, 50% en 25% van het ouderdomspensioen. [...]

Het hof verwerpt het beroep van de vrouw op dwaling. Ook de stelling van de vrouw dat het pensioenfonds onrechtmatig handelt door haar beroep op de in het pensioenreglement opgenomen hardheidsclausule (*EstateTip* Review 2012-20) af te wijzen, vindt geen genade in de ogen van het hof.

Uit de uitspraak blijkt eens te meer dat het pensioendossier ingewikkeld is en alertheid vraagt van alle betrokkenen.

Tot volgende week!

Mr. F.M.H. Hoens

Boomjuridisch

www.scholsburgerhartschols.nl www.boomjuridisch.nl

© 2017 Boom juridisch | ScholsBurgerhartSchols

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *EstateTip* Review aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.